

Asia: VN/23399/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kotikuntalaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Näkemyksenne ihmisten kotikunnan, asuinpaikan ja väestökirjanpitokunnan määräytymistä koskevista ehdotuksista (uuden kotikuntalain 3, 8, 9, 11 ja 25 §)

Kaarinan kaupunki näkee tärkeänä, että tiedot kotikunnasta ovat mahdollisimman ajantasaiset, jotta ne, jotka ovat oikeutettuja kunnan palveluihin, myös saavat niitä oikeasta kunnasta. Myös viranomaisten väliseen tietojenvaihtoon olisi hyvä kiinnittää laissa huomiota siten, että viranomaistehtäviä hoitavat tahot saavat oikea-aikaiset kotikuntatiedot. Tämä koskee esimerkiksi kuntien lisäksi hyvinvointialueita.

Jos tieto kotikunnasta siirtyy väestötietojärjestelmään viiveellä, palveluita saatetaan tarjota, tai palvelutarvetta saatetaan arvioida, vanhentuneiden tietojen perusteella. Laissa on säädetty esimerkiksi siitä, miten pitkä työmatka on kohtuullinen, kun työnhakijaa veloitetaan ottamaan tarjottua työtä vastaan. Tämä voidaan soveltaa ainoastaan, jos kotikuntatieto on oikea-aikainen ja luotettava. Viiveettömyys koskee myös maahanmuuttajien kotikunnan saamista. Kun maahanmuuttaja saa kotikunnan, tieto kotikunnasta on viiveettä oltava työllisyys- ja kotoutumispalveluista vastaavan viranomaisen tiedossa.

Palveluiden tarjoamisen näkökulmasta on selkeintä, että asiakkaalla voi olla vain yksi kotikunta, jolloin päällekkäisiä palveluita ei tarjota. Nykylainsäädännössä väestötietojärjestelmään voidaan merkitä myös tilapäinen asuinpaikka ja tästä on tarkoitus luopua. Tilapäisen asuinpaikan ollessa mahdollinen on haastavaa viranomaisnäkökulmasta selvittää, missä kunnassa esimerkiksi työnhakijapalveluita olisi tarkoituksenmukaista järjestää.

2. Näkemyksenne kotikunnan ja asuinpaikan muuttumista koskevista poikkeuksista (uuden kotikuntalain 10 §)

Hallituksen esityksen mukaan kotikunta määräytyisi uudessa laissa pitkälti voimassa olevaa lakia vastaavasti. Uuden lain 10 § (poikkeukset asuinpaikan ja kotikunnan muuttumisessa) 3 momentti sisältäisi poikkeussäännökset eräitä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaita koskeviin tapauksiin.

Momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa henkilö on sijoitettu viranomaisen päätöksellä perhehoitoon, laitoshoitoon tai asumispalvelujen avulla järjestettyyn asumiseen muun kuin kotikuntansa alueelle. Kyse olisi joko lyhyt- tai pitkäaikaisesta oleskelusta avo- tai laitoshoitona järjestetyssä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksikössä, kuten lastenkodissa. Tällaisissa tapauksissa henkilön kotikunta ja asuinpaikka eivät muuttuisi, vaikka hänen oleskelunsa ja asumisensa sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksikössä olisi pitkäaikaista.

Henkilöllä olisi kuitenkin oikeus valita uudeksi kotikunnakseen se kunta, jonka alueella olevassa toimintayksikössä tai asunnossa hän asuu, jos hoidon tai huollon toisen kunnan alueella arvioitaisiin kestävän tai se olisi kestänyt vähintään yhden vuoden. Tällöin myös kyseinen toimintayksikkö tai asunto merkittäisiin henkilön asuinpaikaksi väestötietojärjestelmään.

Säännöksellä turvattaisiin sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköissä pitkäaikaisesti asuvien henkilöiden oikeus valita kotikuntansa ja asuinpaikkansa. Tämän valintaoikeuden käyttäminen edellyttäisi henkilön omaa päätöstä ja siihen liittyvää ilmoitusmenettelyä. Jos henkilö itse ei käyttäisi valintaoikeuttaan, hänen kotikuntansa ja asuinpaikkansa säilyisivät ennallaan.

Uusi esitys vastaa nykyistä lainsäädäntöä (Kotikuntalaki 11.3.1994/2013 § ja 3 a§). Ottaen huomioon Kaarinan kaupungin alueelle sijoittuvien lastensuojelun sijaishuollon yksiköiden määrän (15), pitää Kaarinan kaupunki tärkeänä, että hallituksen esitys toteutuu ehdotetun mukaisena.

Näin säilyy nykyisellään myös Kaarinan kaupungin opetukseen järjestämiseen muilta kunnilta saatu rahoitus, joka pohjautuu asuinkunnan

oikeuteen lastensuojelulain 16 b §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla sijoitetun esi- ja perusopetusta saavan oppilaan opetuksen järjestämiseen liittyvien kustannusten laskuttamiseen kotikunnilta (laki kuntien peruspalveluiden valtionosuudesta 618/2021, 38 §). Korvauksen määrä vaihtelee vuosittain riippuen esi- ja perusopetukseen osallistuvien sijoitettujen lasten määrästä ja heidän opetuksen järjestämiseensä liittyvistä kustannuksista.

3. Näkemyksenne ulkomaalaisten kotikunnan saamisedellytysten tarkentamista ja kotikunnan menettämistä koskevista ehdotuksista (uuden kotikuntalain 4–7 ja 17 §)

Kotoutumis- ja työllisyyspalveluiden oikea-aikaisten palveluiden tarjoamisen kannalta olisi tärkeää, että laki on tässä yhdenmukainen ja selkeä. Jos linjaus olisi esimerkiksi se, että yhden vuoden työsuhde tai opiskelu riittäisi osoittamaan tilapäisen oleskeluluvan saaneen henkilön vakinaista asumistarkoitusta, se jättäisi työllisyys- ja kotoutumispalveluiden näkökulmasta vähän

tulkinnanvaraa siitä, milloin kuntalaiselle aloitetaan työllisyys- ja kotoutumispalveluiden tarjoaminen. Näiden palveluiden tulisi olla yhdenmukaisesti ja samanaikaisesti kuntalaisen saatavilla, kotikunnasta riippumatta.

Kotikuntalain uudistuksen yhteydessä uudistetaan myös tällä hetkellä kotoutumislakia, ja näiden lakien olisi hyvä olla samansuuntaisia. Uuden kotolain valmistelussa todetaan valtioneuvoston tiedotteessa seuraavaa: ”Kotolain uudistus pyrkii vahvistamaan maahanmuuttaneiden osallisuutta yhteiskunnassa ja tehostamaan kotoutumisen edistämistä.”

Jos kotikuntalaki on selkeä ja vakinainen asumistarkoitus ei jätä tulkinnanvaraa, näiden kahden lain yhteensovittaminen, ja oikea-aikaisten palveluiden tarjoaminen kotikunnassa on sujuvaa ja kunta saa kohdennettua resurssit ja palvelut mahdollisimman hyvin.

4. Näkemyksenne muuttoilmoitusten tekemistä koskevista ehdotuksista (uuden kotikuntalain 12–14 §)

Ei huomauttamista.

5. Näkemyksenne muuttoilmoitusten käsittelyä koskevista ehdotuksista (uuden kotikuntalain 15–21 §)

Ei huomauttamista.

6. Näkemyksenne väestötietojärjestelmästä ja Digi- väestötietoviraston varmennepalveluista annettuun lakiin sekä muihin lakeihin ehdotetuista muutoksista

Ei huomauttamista.

7. Esitysluonnoksessa on kuvattu lakiehdotusten keskeiset vaikutukset (jakso 4.2). Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, täydennettävä tai tarkennettava?

Ei huomauttamista.

8. Esitysluonnoksessa on kuvattu vaihtoehtoisia toteuttamistapoja (jakso 5.1). Olisiko jokin näistä toteutustavoista perustellumpi kuin esityksessä ehdotettu malli?

Ei huomauttamista.

9. Muut kommentit esitysluonnoksesta

-

Halonen Salla
Kaarinan kaupunki